

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár hírlevele

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- **Hírek**
- **Olvasnivaló:**
  - *Francia hadifoglyok Magyarországon a második világháború idején*
  - *A Nagy Imre-emléktörvény*
  - *Egy liberális lelkes egyházmegújító tevékenysége. Gratz Mór (1844–1907)*
- **Cikkajánló**
- **Adatkezelési tájékoztató**

KUTATÓINK SZAKMAI EREDMÉNYEI 2025-BEN

KUTATÓINK SZAKMAI EREDMÉNYEI 2025-BEN

6

Önálló kötet

9

Könyvfejezet

89

Folyóiratokban közölt
cikk, recenzió

80

Tanulmánykötetben
közölt cikk

99

Konferencia-előadás

95

Rádió- és TV-szereplés

56

VERITAS honlapján
megjelenő cikk

33

Konferencia-elnökség

29

Szerkesztés, lektorálás

15

Doktori bizottságban
való részvétel

18

Napilapokban közölt
cikk

117

Egyéb előadás,
moderálás

21

Egyéb megjelenés (disszertáció, csak leadott kézirat, interjú, Facebook-anyag,
kurzus, zsűri, OKTV értékelő, ösztöndíj, elismerés, projekt)

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

HÍREK

Intézetünk nyugalmazott főigazgató-helyettese **Prof. Dr. Marinovich Endre** kapta

kistérségért Alapítvány alapítója adta át május 22-én, az újjáépített Meszleny kastélyban, Velencén.

2026. június 19-én avatták doktorrá **Glaub Krisztián István** levéltáros kollégánkat a Károli Gáspár Református Egyetem Történelemtudományi Doktori Iskola ünnepségén. Kollégánk summa cum laude minősítéssel vehette át oklevelét.

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár [belső vizsgálata](#) megállapította, hogy a 2026. május 10-én nyilvánosságra került, az intézményt, valamint egyes munkatársait és vezetőit érintő állítások megalapozatlanok voltak. Az intézet által megtett jogi lépések nyomán az állításokat közlétező egykori munkatárs visszavonta kijelentéseit, és elnézést kért azok miatt. A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár korábbi munkatársának 2026. május 10-én, a Facebookon közzétett, az Intézetet és munkatársait érintő állításaival kapcsolatban az érintett a sérelmezett kommenteket törölte, és bocsánatkérő nyilatkozatot tett közzé saját Facebook-profilján, valamint az eredeti bejegyzés alatt is. A VERITAS a bocsánatkérést elfogadta, azzal a feltétellel, hogy a nyilatkozat legalább olyan időtartamban legyen nyilvánosan elérhető, mint ameddig a sérelmezett kommentek láthatók voltak. Az Intézet a történetek kapcsán továbbra is fontosnak

megőrzését. A VERITAS a jövőben is minden szükséges és arányos lépést megtesz jóhírneve és munkatársai méltóságának védelme érdekében.

Olvasnivaló

Francia hadifoglyok Magyarországon a második világháború idején

A francia–magyar viszony modernkori története bővelkedik felemelő és borúsabb mozzanatokban egyaránt. E kapcsolattörténet egyik fényes fejezete annak a mintegy ezer francia hadifogolynak (a pontos számot illetően eltérő adatok állnak rendelkezésre) a története, akik a második világháború idején Magyarországon, Balatonbogláron leltek menedékre. A magyar állam nem állt hadiállapotban Franciaországgal, a diplomáciai kapcsolatok fennmaradtak, így a genfi egyezmény alapján a német hadifogolytáborokból Magyarországra szökött francia katonákat a magyar állam menekültekként kezelte. Nem küldte vissza őket Németországba, annak ellenére sem, hogy a németek több ízben tiltakoztak, kiszolgáltatásukat követelve. A francia hadifoglyok katonai internáltakként először lengyel tiszti táborokba kerültek, majd 1942-től a kis Balaton-parti üdülőhelyen, Balatonbogláron helyezték el őket internáló táborokká átalakított szállodákban és a környező villákban. A franciák az országot nem hagyhatták el, egyebekben azonban szinte teljes szabadságot élveztek, idilli körülmények között élhettek.

[Hammerstein Judit teljes cikke itt olvasható](#)

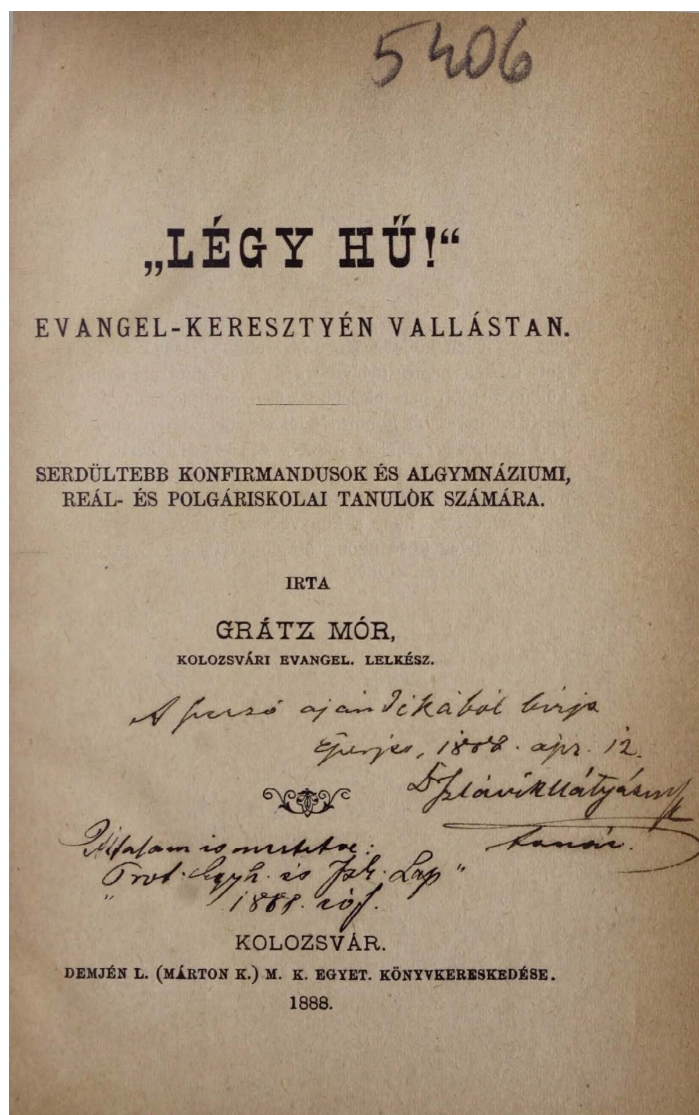

A Nagy Imre-emléktörvény

Bár az első szabadon választott országgyűlés az 1956. októberi forradalom és szabadságharc jelentőségét már 1990-ben [törvénybe](#) foglalta, „Nagy Imre mártírhalált halt magyar miniszterelnök és mártírtársai emlékének törvénybe iktatásáról” 1996-ban önálló törvény jelent meg LVI. számon. Ez Nagy Imre születésének századik évfordulója alkalmából keletkezett, és kimondta, hogy Magyarország második szabadon választott országgyűlése „Nagy Imrét a nemzet mártírjának, a magyar történelem kimagasló személyiségének tekinti”. Bevezető soraiba – preambulumba – rövid indokolásként beleszótták, hogy „Nagy Imre 1956. október 24-i miniszterelnöki kinevezése a forradalom akaratát fejezte ki. Mint miniszterelnök, a nemzet szándékához hűen igyekezett véget vetni a fegyveres harcnak, meghatározó lépéseket tett a politikai intézményrendszer demokratizálásáért, valamint az ország függetlenségének megteremtéséért.” A törvénynek semmiféle érdemi rendelkezése sincsen: egyik számozott szakasza Nagy Imre és mártírtársai emlékét örökíti meg, a másik pedig kinyilvánítja, hogy Nagy Imre személyisége az 1956-os forradalomtól és szabadságharctól, a demokrácia és a nemzeti függetlenség eszméjétől elválaszthatatlan.

A kép forrása: Wikimedia Commons / Nagy Imre az utolsó szó jogán

[Hollósi Gábor teljes cikke itt olvasható](#)

Egy liberális lelkész egyházmegújító tevékenysége. Gratz Mór (1844–1907)

Moritz Gratz (vagy magyarosan Grátz Mór) 1844. július 25-én született, Matthias Gratz, lelkészi teendők végzésével megbízott evangélikus néptanító és Susanna Günther gyermekeként a nyugat-magyarországi Miklóshalmán (ma: Nickelsdorf). Teológiát tanult, 1868. március 15-én lelkésszé avatták. 1868–71-ig segédlelkész volt Budán. 1872–73 között lelkész Versecen (Torontál vm.). 1873. július 23-án vette feleségül Emma Daxot. 1873–1887 között lelkész Gölnicbányán (Szepes vm.) és a hét bányaváros esperese volt. 1887–1907 között Kolozsvár lelkészeként tevékenykedett. Bélrákban halt meg október 26-án, reggel nyolc órakor, Sátoraljaújhelyen, amikor lányánál, Emmánál látogatóban tartózkodott. Gölnicbányai szolgálata kezdetén ellenséges hozzáállással találkozott, de szeretetével és kitartásával végül tiszteletet vívott ki. Megújította az istentiszteleti rendet, a konfirmáció ünnepét kiemelt eseménnyé emelte. Havi lapot indított – a bányászbeosztásra különös tekintettel – *Nach der Schicht* [A

[Kovács Kálmán Árpád teljes cikke itt olvasható](#)

Cikkajánló

Közös múlt, megosztott iratok. A 100 éves badeni egyezmény (1926) jogtörténeti jelentősége

Az idén 100 éves badeni egyezmény kapcsán megjelent **Dr. Kárbin Ákos**, intézetünk tudományos főmunkatársának írása, amely összefoglalja a maga korában korszakalkotónak számító egyezmény megkötésének körülményeit és hatását. Az egyezmény máig szabályozza az Osztrák–Magyar Monarchia szellemi vagyonával kapcsolatos kérdéseket, valamint a hozzáférés és a kutathatóság feltételeit. Az egyezmény nyomán kialakított levéltári delegátusi rendszer a Monarchia közös levéltári örökségének kezelésében és kutathatóságában napjainkban is meghatározó szerepet tölt be.

[Kárbin Ákos írása itt olvasható](#)

Boszorkányvád a XVIII. századi Újfehértóról

Megjelent **Dr. Kocsis Annamária**, intézetünk levéltári könyvtárosa legújabb boszorkányper-forrásközlése a Fons - Forráskutatás és Történeti Segédtudományok folyóirat 2025/2. számában. A forrásközlés az újfehértói Prodán Jánosné ellen, 1760-ban indult vizsgálat iratát tartalmazza.

[Kocsis Annamária írása itt olvasható](#)

Ludovikás életutak II.

[Subscribe](#)[Past Issues](#)[Translate](#) ▼

főigazgatója **Prof. Dr. Szakály Sándor** több írása is megtalálható az alábbiak szerint: Belitska Sándorról 33-46. oldal, Csáky Károlyról 73-80. oldal, Jány Gusztávról 117-128. oldal, Littay Andrásról 191-198. oldal és Shvoy Istvánról 339-347. oldal.

[Szakály Sándor írása itt olvasható](#)

Az új adatkezelési tájékoztatónk [itt olvasható:](#)

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár kizárólag a saját rendezvényeivel és programjaival kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Copyright © VERITAS INTÉZET ÉS LEVÉLTÁR

Nem szeretne több hírlevelet kapni? [Ide kattintva iratkozhat le.](#)